CONTROLUL TRANSMITERII SAU PRIMIRII BANILOR, A SERVICIILOR ORI A ALTOR VALORI MATERIALE SAU NEMATERIALE PRETINSE, ACCEPTATE, EXTORCATE SAU OFERITE

CONTROL OF THE TRANSMISSION OR RECEIPT OF MONEY, SERVICES OR OTHER MATERIAL OR NONMATERIAL VALUES CLAIMED, ACCEPTED, EXTORTED OR OFFERED

Dumitru ROMAN, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: Controlling the transmission or receipt of money, services or other material or non-material values claimed, accepted, extorted or offered represents a special tactical operation, in the result of which the delivery or receipt of money, services or other material or non-material values is supervised and documented, to the person claiming, accepting, extorting or by the person offering them, as well as to or by their accomplices. The special tactical operation analyzed is ordered and carried out in the case of offenses: 1) passive corruption (art.324 Penal Code); 2) of influence traffic (art. 326 paragraphs (1), (2) and (3) of the Penal Code); 3) of active corruption (art.325 Penal Code); 4) buying influence (art. 326 paragraph (1^1) of the Penal Code); 5) of active corruption and passive corruption at the same time, based on the denunciation of a person, who transmits the goods indirectly; 6) blackmail (art.189 Penal Code); 7) the illegal circulation of drugs, ethnobotanics or their analogues, for the purpose of alienation (art. 217^1 Penal Code). The measure in question involves an act of confidential collaboration of a subject involved in criminal acts, under the control of the special investigative body.

Cuvinte-cheie*: operațiune; măsură; control; transmitere; primire; bunuri, servicii, valori materiale, valori nemateriale, pretinse, acceptate, extorcate, oferite, predate; marcare; flagrant, participare autorizată, colaborare confidențială, experiment operativ; documentare; interceptare, comunicări ambientale, înregisrare video/audio; urmărire/supraveghere; denunțător; corupt; corupător; provocare.*

Considerații generale. Controlul transmiterii sau primirii banilor, a serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite reprezintă supravegherea şi documentarea înmânării sau predării de bani, servicii ori de alte valori materiale sau nemateriale către persoana care le pretinde, acceptă, extorcă sau de către persoana care le oferă, precum şi către sau de către complicii acestora (art.135 alin.(1) C.proc.pen.).

După caracterul și conținutul său, controlul transmiterii banilor constituie o operațiune tactică specială, elaborată și planificată din timp, cu calcularea forțelor și mijloacelor necesare, cu repartizarea rolurilor între participanți și instructajul

acestora, cu întocmirea unui desen-shiță al locului transmiterii banilor sau valorilor extorcate, marcarea cu substanțe chimice sau cu alte substanțe speciale a banilor sau valorilor extorcate și perfectarea actului de marcare, coordonarea acțiunilor membrilor grupei care exercită controlul transmiterii banilor, a valorilor extorcate, dirijarea acțiunilor de reținere a făptuitorului și a altor complici. [1, p.231]

În altă sursă s-a menționat că „această măsură operativă de investigații presupune efectuarea unor acțiuni ce țin de marcarea bancnotelor cu creion special și/sau cu praf fluorescent, examinarea acestora și oferirea bancnotelor petiționarului pentru ale transmite sub supraveghere bănuitului, precum și efectuarea propriu-zisă a flagrantului operativ". [6, p.29]

În practica organelor de combatere și cercetare a infracțiunilor de corupție din România, această activitate complexă este intitulată *pregătirea şi organizarea flagrantului*: (a) introducerea în cauză a investigatorilor sub acoperire (art. 261, Legea nr. 78/2000); b) realizarea capcanelor tehnice; c) solicitarea autorizării interceptărilor convorbirilor telefonice şi a activităţilor desfăşurate de învinuiţi/inculpaţi/făptuitori în mediul ambiental), [7] iar Noul Cod românesc de procedură penală (art.138 alin.(1) pct.h) și alin.(11) specifică, în acest sens, metoda specială de cercetare – *participarea autorizată la anumite activităţi* [8]. Prin participarea autorizată la anumite activități se înțelege comiterea unei fapte similare laturii obiective a unei infracțiuni de corupție, efectuarea de tranzacții, operațiuni sau orice fel de înțelegeri privind un bun sau privind o persoană, despre care se bănuiește că ar fi dispărută, că este victima traficului de persoane ori a unei răpiri, efectuarea de operațiuni privind drogurile, precum și prestarea unui serviciu, desfășurate cu autorizația organului judiciar competent, în scopul obținerii de mijloace de probă.

În legislația altor state (Federația Rusă, Belarus), măsura analizată este acoperită de termenul *experimentul operativ*, ce presupune „studierea comportamentului unei persoane în condiții create în mod artificial sau dirijate, fie desfășurarea altor acțiuni experimentale, ce nu sunt în legătură cu comportamentul persoanei, pentru obținerea de informații, în rezultatul căreia se verifică și/sau se concretizează date privind pregătirea, tentativa sau comiterea unei infracțiuni grave sau deosebit de grave"[4, p.116]. Experimentul operativ este măsura cea mai frecvent aplicată în investigarea faptelor de extorcare de mită și a altor infracțiuni de corupție [5, p.389].

Până la modificările operate prin Legea nr.39 din 29.05.2014,[10] prin care art.135 C.proc.pen. a fost expus în redacție nouă, măsura specială analizată se intitula „controlul transmiterii banilor sau a altor valori materiale extorcate", care, conform conținutului, includea acțiunea de bază – *transmiterea* – și se realiza, de regulă, în cazul infracțiunilor: de corupere pasivă, art.324 C.pen.; trafic de

influență, art.326 alin.(2) și (3) C.pen.; primirea de către un funcționar a recompensei ilicite, art.330 alin.(2) C.pen.; luare de mită, art.333 alin.(2) și (3) C.pen. [6, p.27] Iar o condiție obligatorie pentru realizarea acestei măsuri era faptul *extorcării* bunurilor sau altor avantaje patrimoniale.

Scopul, acțiunile, obiectul privind măsura (operațiunea) analizată. Potrivit art.135 alin.(3) C.proc.pen., acţiunile de transmitere sau primire sub control a banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite, deşi cad formal sub incidenţa infracţiunii, în mod separat nu constituie infracţiune şi se realizează doar în scop de identificare a intenţiilor şi de verificare a sesizării cu privire la săvârşirea infracţiunii, care a început până la sau în afara implicării organelor abilitate.

Cazuri de derulare a măsurii (operațiunii) analizate (situațiile A.B.C.D.E.):

A. Esența acestei măsuri constituie controlul (*supravegherea* şi *documentarea*) **transmiterii banilor, a serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse sau extorcate**, în cazul existenței indicilor infracțiunii de **coruperе pasivă** (art.324 C. pen.). În această situație, denunțător este „corupătorul", iar acțiunile efectuate de organul specializat (al Ministerului Afacerilor Interne sau al Centrului Naţional Anticorupţie) au drept obiectiv reținerea în flagrant, după caz, a coruptului. Acțiunea de transmitere controlată poate efectuată și în cazul infracțiunii prevăzute de art.326 alin.(1), (2) și (3) C.pen.- **trafic de influență**, când denunțător este „cumpărătorul de influență". Transmiterea controlată poate fi pregătită și efectuată (în cazul coruperii pasive) numai în situațiile când există *pretindere* sau *extorcare* din partea coruptului.

Pentru realizarea eficientă a acțiunii de transmitere controlată a bunurilor pretinse sau extorcate sunt necesare efectuarea unor acțiuni de pregătire și organizare a flagrantului:

1) Chestionarea minuțioasă a persoanei care a adresat sesizarea, în vederea realizării obiectivelor (analiza personalității denunțătorului, capacitatea acestuia de a înțelege eventualele consecințe juridice în cazul denunțării calomnioase, identificarea motivelor și cauzelor care l-au determinat să denunțe comiterea infracțiunii, analiza circumstanțelor cazului și împrejurărilor în care a fost comisă sau se va comite infracțiunea, stabilirea dacă la săvârșirea infracțiunii participă și alte persoane în calitate de coautori, complici, instigatori sau organizatori, în vederea determinării în mod cert a rolului funcționarului corupt în această schemă);

2) Culegerea de informații, *urmărirea vizuală* și alte măsuri speciale de investigații, în scopul acumulării unor date sau indicii despre persoana care a săvârșit sau pregătește săvârșirea infracțiunii (funcția acestuia, atribuțiile de serviciu, locul de muncă, orarul de serviciu, numerele de telefoane, inclusiv GSM, adresa domiciliului, mijloacele de transport de care dispune sau pe care le utilizea-

ză, deprinderile, informații ce caracterizează personalitatea, cercul de cunoștințe, informații compromițătoare, inclusiv felul în care obișnuiește să-și exteriorizeze cererile de extorcare a valorilor materiale);

3) Selectarea organului care va fi împuternicit pentru efectuarea măsurilor operative de investigații, ținând cont de specificul subiectului infracțiunii. Selectarea membrilor grupului de ofițeri operativi, care vor efectua măsurile speciale de investigații, în scopul evitării scurgerii de informație și interacțiunii eficace în cadrul grupului operativ; repartizarea rolurilor între membrii grupului operativ și verificarea cunoașterii acțiunilor ce urmează a fi întreprinse de fiecare; informarea ofițerilor operativi referitor la tactica și acțiunile care vor fi întreprinse de procuror, imediat după reținerea în flagrant delict a coruptului [9].

4) Obținerea acordului denunțătorului/martorului/victimei de a participa (de a colabora confidențial) la transmiterea controlată a bunurilor. În situațiile când bănuitul reținut în flagrant urmează să transmită bunurile unei alte persoane, se cere obținerea acordului de colaborare a acestuia, documentată în condițiile legii.

- **Dosarul nr. 1ra-62/2017** privind săvârșirea de către G.M. și T.V. a infracțiunii prevăzute de art.326 alin.(2) lit. b) C. pen. La 13-01.2014, ora 15.30, G.M., fiind în centrul or. O., a oprit rutiera menţionată şi a primit de la şofer suma de 400 de euro şi actele transmise de către Ch.S. În momentul primirii banilor şi actelor solicitate, G.M. a fost reţinut în flagrant delict. G.M. a declarat că banii menţionaţi şi actele urmează să le transmită procurorului din Procuratura raionului O., T.V., care îl aşteaptă cu banii în Procuratură, ca să le transmită procurorului Gh.I., pentru adoptarea unei hotărâri favorabile în procesul contravenţional, comis de către cet. Ch.S.

- Avocatul C.S a contestat legalitatea participării benevole a bănuitului G.M. la acțiunea de transmitere controlată a banilor și documentelor, menționând: „După reţinere, a fost escortat în cătuşe în afara localităţii, contrar voinţei sale, în câmpul liber, unde se află sistemul de ventilaţie a minei de piatră O., cu participarea persoanelor mascate, în frig, neavând posibilitatea de a cunoaşte şi nefiind informat despre cele întâmplate, fapte care pot fi doar apreciate ca „determinare la colaborare cu organele de drept prin constrângere psihică şi fizică". Astfel, dacă nu ar fi intervenit organele de drept, G.M. nu ar fi transmis 400 de euro procurorului T.V. În cauza penală lipseşte un proces-verbal, întocmit conform Codului de procedură penală, în care să se consemneze cum au fost despachetate pachetele în care se aflau banii şi documentele: *proces-verbal privind transmiterea lui G.M. a banilor şi documentelor; proces-verbal privind dotarea lui G.M. cu mijloace şi tehnică specială;* ordonanţă şi proces-verbal de ridicare de la G. M. a mijloacelor și tehnicii speciale; proces-verbal de examinare a mijloacelor şi tehnicii speciale" [13].

În cazul când persoanele denunțătorul/martorul/victima sau bănuitul refuză participarea la transmiterea controlată a bunurilor,în dependență de circumstanțele cazului, acțiunea poate fi realizată de o altă persoană în calitate de investigator sub acoperire, în caz contrar, nu se va realiza efectiv măsura în discuție. După obținerea acordului denunțătorului/martorului/victimei sau bănuitului de participare la transmiterea controlată a bunurilor, se vor efectua acțiuni de înzestrare a persoanei cu tehnică specială necesară pentru documentarea infracțiunii, întocmindu-se procesul-verbal respectiv, această acțiune urmează a fi efectuată de specialistul din cadrul organului care asigură acoperirea (asigurarea) operativă; instruirea persoanei-denunțător privitor la comportamentul său în cadrul desfășurării operațiunii de documentare a infracțiunii flagrante de corupție. [9]

5) *Identificarea categoriei* de remunerație ilicită, care poate consta în: bunuri, servicii, privilegii, avantaje, sub orice formă,în dependență de circumstanțele cazului. Prin *transmitere controlată* se subînțelege transmiterea propriu-zisă a bunurilor, acordarea serviciilor, privilegiilor sau avantajelor pretinse sau extorcate de corupt.

În cazul transmiterii bunurilor, se aplică *metoda capcanării criminalistice,*[2, p.177-181] ce are ca obiectiv identificarea suspectului și obținerea de dovezi privind manifestările lui infracționale. În practica transmiterii controlate a bunurilor se aplică capcane *fizice* sau *chimice. Capcanele fizice* constau în folosirea unor substanțe în stare pulverulentă (oxina, antracenul, lumogenul galben etc.), care se aplică în strat subțire pe diferite obiecte-suport (mobilier ,instalații, utilaje – în general, zone în care făptuitorul atinge *volens-nolens*, involuntar, cu mâinile sau picioarele, obiecte din îmbrăcăminte, instrumentele utilizate) și care se depun pe părți ale corpului, hainelor, obiectelor, utilizate de făptuitor, fără a intra în reacție chimică cu acestea, dar care pot fi detectate prin fenomenul de fluorescență sub radiații ultraviolete. *Capcanele chimice* constau în utilizarea unor substanțe chimice folosite ca reactivi, aplicate cu rol de capcană pe diferite obiecte, care, prin contactul dintre respectivele substanțe și sărurile sau clorurile conținute de transpirația pielii, produc o reacție de culoare vizibilă sau invizibilă a corpului, îmbrăcămintei sau instrumentelor utilizate de făptuitor (rodomina 3 reacționează cu sărurile cuprinse în transpirația pielii, ninhidrina în stare pulverulentă se pulverizează într-un strat subțire pe documente, bilete de bancă și reacționează cu aminoacizii din transpirația pielii printr-o culoare roșu-violet intensă, nitratul de argint reacționează cu clorul aflat în transpirația pielii, dând reacții colorat intens) [2, p.178].

Banii pot fi marcați, de asemenea, și cu anumite cuvinte-cheie. Din banii marcați sunt reținute anumite mostre, pentru ulterioara comparație. Mostrele sunt sigilate în colete speciale, cu aplicarea ștampilei organului special de investigație, care va realiza măsura. Modelele de comparație sunt anexate la procesul-verbal. Banii se transmit declarantului, care semnează ,în legătură cu aceasta, proce-

sul-verbal [3, p.381]. Seria și numărul banilor (marcați sau nemarcați), destinați operațiunii de transmitere controlată, se înregistrează în procesul-verbal de examinare și înmânare a acestora denunțătorului.

6) *Pentru documentarea* circumstanțelor transmiterii controlate a bunurilor, se aplică, în complex, măsuri speciale de investigații, legate de inviolabilitatea domiciliului sau inviolabilitatea vieții private. În acest sens, până la realizarea măsurii speciale în curs de pregătire, se inițiază autorizarea, după caz, a următoarelor măsuri absolut-intruzive de obținere a datelor în timp **real**: *cercetarea domiciliului şi/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea şi înregistrarea audio şi video, a celor de fotografiat şi de filmat*; *supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice ce asigură înregistrarea*; *interceptarea şi înregistrarea comunicărilor şi imaginilor*; *documentarea cu ajutorul metodelor şi mijloacelor tehnice, precum şi localizarea sau urmărirea prin sistem de poziţionare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice*.

Pe lângă măsurile speciale sus-numite, se va iniția procedura de autorizare la judecătorul de instrucție și a acțiunii de pătrundere și cercetare a domiciliului și/sau percheziție, în cazul când bunurile se transmit si/sau se ridică de participanții implicați în această operațiune. În practică, de regulă, sunt autorizate **concomitent** toate măsurile speciale de investigație și acțiunile de urmărire penală pentru realizarea și documentarea eficientă a operațiunii analizate.

- Prin încheierea judecătorului de instrucţie al Judecătoriei mun. Bălţi, din 28 septembrie 2009, demersul (procurorului serviciului Nord al Procuraturii Anticorupţie, Gavajuc S. privind autorizarea desfășurării acţiunilor de urmărire penală şi a măsurilor operative de investigaţii, în cauza penală nr. 200904617) a fost admis, a fost autorizată, pe un termen de 30 zile, începând de la 28 septembrie 2009 până la 27 octombrie 2009, pe teritoriul R. Moldova, efectuarea următoarelor acţiuni de urmărire penală şi măsuri operative de investigaţii:

1. marcarea cu substanţe chimice şi alte substanţe speciale;

2. controlul transmiterii banilor şi a altor valori materiale extorcate;

3. cercetarea la faţa locului, percheziţia, ridicarea la locul transmiterii/primirii mijloacelor băneşti extorcate pentru depistarea obiectelor şi documentelor ce ar putea avea importanţă pentru cauza penală;

4. cercetarea la faţa locului, **percheziţia, ridicarea** în alte locuri unde pot fi ascunse, depozitate, amplasate etc. mijloacele băneşti extorcate (încăperi, sectoare de teren, locuinţe, birouri de serviciu, automobile etc.) pentru depistarea obiectelor şi documentelor ce ar putea avea importanţă pentru cauza penală;

5. percheziţia corporală a lui S. A. şi/sau a altor persoane care, eventual, pot interveni în procesul transmiterii banilor, pentru depistarea mijloacelor băneşti extorcate, precum şi a altor obiecte şi documente ce ar putea avea importanţă pentru cauza penală;

6. urmărirea vizuală;

7. urmărirea şi documentarea cu ajutorul metodelor şi mijloacelor tehnice moderne;

8. interceptarea şi înregistrarea convorbirilor (în afara celor telefonice) şi **înregistrarea de imagini,** care au loc între G.L. şi S. A. şi/sau alte persoane care, eventual, pot interveni în aceste convorbiri, cu folosirea tehnicii speciale [14].

Transmiterea *propriu-zisă* a bunurilor pretinse sau extorcate, precum și beneficierea de servicii (avantaje, privilegii) se efectuează în locurile, condițiile și modalitățile indicate de persoana coruptă. Transmiterea/primirea poate fi realizată prin diverse modalități (primirea înseamnă luarea în posesie, obţinerea, încasarea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, care nu i se cuvin coruptului de la corupător (sau de la o terţă persoană ce acţionează în numele acestuia) şi nu se limitează, neapărat, la preluarea manuală de către corupt a obiectului remuneraţiei ilicite. Primirea poate fi realizată şi prin lăsarea bunurilor ce constituie remuneraţia ilicită într-un loc indicat de către corupător, de unde se vor putea prelua oricând de către corupt; bunurile se transmit prin intermediul poştei sau se realizează un transfer de mijloace financiare pe contul persoanei publice [11].

- Peste două zile, în cadrul următoarei întâlniri, magistratul i-a comunicat că pentru suma de 6200 euro va examina cazul şi va adopta o hotărâre în favoarea declarantei. În aprilie 2014, femeia **a transferat din Italia** pe numele magistratului suma integrală solicitată, pe care ultimul a ridicat-o şi a primit-o de la o instituție bancară. Pe 17 noiembrie 2014, în rezultatul examinării litigiului nominalizat, judecătorul a emis hotărârea judecătorească prin care a dispus recunoaşterea dreptului de proprietate a femeii în cauză asupra a 75,26% din valoarea imobilului, însă nu s-a expus şi asupra sechestrului, care era aplicat asupra imobilului din litigiu. În continuare, motivând că banii transmişi anterior nu au fost suficienți pentru soluționarea pozitivă a cazului, acesta a pretins de la femeie încă 1000 euro. În aceeaşi zi, s-au inițiat măsuri speciale de investigație, fiind probată şi înregistrată convorbirea în care judecătorul confirma faptul primirii sumelor estorcate [12].

B. În corespundere cu modificările operate prin Legea nr.39 din 29.05.2014, măsura în discuție și-a extins aplicabilitatea la infracțiunea de ***corupere activă*** (art.325 C.pen.) prin organizarea ***primirii sub control a banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale promise, oferite sau date***.

Aceste acțiuni de supraveghere și documentare a primirii unor valori pot fi aplicate și în cazul infracțiunii ***de cumpărare de influenţă*** (art.326 alin.(1^1) C.pen.), care se poate manifesta alternativ prin următoarele modalităţi: promisiunea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje, enumerate în art.326 alin.(1) C.pen., ce nu i se cuvin traficantului de influenţă; oferirea de bunuri, servicii,

privilegii sau avantaje, enumerate în art.326 alin.(1) C.pen., ce nu i se cuvin traficantului de influenţă; darea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje, enumerate la art.326 alin.(1) C.pen., ce nu i se cuvin traficantului de influenţă. Promisiunea, oferirea şi darea, ca modalităţi normative ale acţiuni prejudiciabile ale cumpărării de influenţă, au un conţinut similar acţiunii prejudiciabile a infracţiunii de corupere activă (art.325 C.pen.) [11].

Anterior modificărilor legislației în domeniu (Legea nr.59 din 29.03.2012 și Legea nr.39 din 29.05.2014), documentarea infracțiunii de corupere activă se făcea, în situația declarării de către funcționar a faptului primirii de promisiuni sau de oferte privind bunuri necuvenite sau alte valori, de către organele de drept, competente să investigheze cazul. În astfel de situații, procurorul care conducea sau efectua urmărirea penală în cazul respectiv, în baza ordonanței sale, dădea indicații în scris, în temeiul cărora urma să fie emisă decizia motivată a unuia dintre conducătorii organului care exercită activitatea operativă de investigații. Ulterior, cu acordul funcționarului care a comunicat despre infracțiunea de corupere activă și care va figura în cadrul urmăririi penale în calitate de martor, urma să fie efectuată măsura operativă de investigație *urmărirea şi documentarea cu ajutorul metodelor şi mijloacelor tehnice moderne* a funcționarului propriu-zis, pentru constatarea inexistenței infracțiunii de corupere pasivă în acțiunile acestuia, precum și pentru documentarea momentului oferirii valorilor de către bănuit. Prin documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice moderne se subînțelegea înregistrarea audio și video a discuției între funcționar și bănuit, precum și fotografierea întâlnirii acestora etc. [6, p.31].

Astfel, supravegherea și documentarea primirii banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale, promise, oferite sau date, poate fi realizată numai în cazul denunțului funcționarului supus coruperii și acordului acestuia de a participa în cadrul operațiunii de dare/primire a valorilor promise sau oferite. În cazul dat, este documentată fapta ilicită a *corupătorului*, în comparație cu transmiterea controlată a bunurilor pretinse sau extorcate, când se documentează fapta *coruptului.* Pentru a fi dispusă de către procuror măsura *primirea sub control a banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale*, în cadrul sesizării și chestionării funcționarului, urmează a se stabili clar faptele de *promisiune* sau *oferire*.

Pentru documentarea sub toate aspectele a circumstanțelor ***primirii controlate*** a banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale promise, oferite sau date, se aplică, în complex, și alte măsuri speciale de investigații, precum: *cercetarea domiciliului şi/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea şi înregistrarea audio şi video, a celor de fotografiat şi de filmat*; *supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice ce asigură înregistrarea;interceptarea şi înregistrarea comunicărilor şi imaginilor*; *documentarea cu ajutorul metodelor şi mijloacelor tehnice, precum şi localizarea sau*

urmărirea prin sistem de poziţionare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice. În acest sens, se obține autorizația respectivă de la judecătorul de instrucție și se întocmește, după caz, procesul-verbal de înzestrare cu tehnică specială a funcționarului (martorului) declarant.

Operațiunea de primire controlată a banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale promise, oferite sau date, de regulă, se finalizează cu reținerea în flagrant delict a corupătorului. În practica combaterii și cercetării infracțiunilor de corupere activă, organele competente organizează operațiuni de primire controlată a unor valori, în lipsa unei sesizări referitor la o persoană și faptă concretă. În asemenea cazuri, urmărirea penală poate fi dispusă în baza unui raport a ofițerului de investigații privind *fenomenul de corupere activă* într-un anumit domeniu public. În temeiul actului de începere a urmăririi penale (*in rem*), procurorul va dispune prin ordonanță operațiunea *primirea controlată* a banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale promise, oferite sau date în mod obligatoriu în complex cu măsura *investigația sub acoperire,* atrăgând, în acest sens, anumiți funcționari din domeniul respectiv în calitate de investigatori acoperiți;

C. În practică, transmiterea controlată a unor bunuri poate fi realizată la denunțul unei persoane, care transmite bunurile *indirect,* prin intermediul corupătorului, care este supus răspunderii penale pentru corupere activă (art.325 C.pen.), fiind cunoscută și persoana coruptă, care este trasă la răspundere penală pentru corupere pasivă (art.324 C.pen.). În această situație, are loc atât *primirea* controlată, cât și *transmiterea* controlată a unor bunuri.

- Martorul - denunțător X.Ciugureanu (X.Egorov) a fost folosit ca persoană care colaborează confidențial cu organul de urmărire penală și organul de investigații operative, pentru documentarea mai multor infracțiuni, dintre care cea săvârșită de V.B., condamnat în baza art. 325 alin. (1) C. pen., pentru faptul că a dat mită inculpatului A.C., în sumă de 20000 lei, care, la rândul său, a fost condamnat pentru săvârşirea infracţiunii prevăzute de art. 324 alin. (1) C. pen. [15].

D. În situația infracțiunilor de corupere pasivă (art.324 C.pen.), trafic de influență (art.326 C.pen.), corupere activă (art.325 C.pen.), cumpărare de influenţă (art.326 alin.(1^1) C.pen.), când nu există denunț din partea vreunui subiect implicat în săvârșirea infracțiunii de corupție, dar se cunoaște din alte surse, faptele ilicite ale acestora se documentează prin alte măsuri speciale de investigație, inclusiv în rezultatul *interceptării şi înregistrării comunicărilor şi imaginilor* cu reținerea în flagrant delict a făptuitorilor (de exemplu, a *corupătorului – pentru corupere activă, iar a coruptului – pentru corupere pasivă* etc.). În acest caz, deși suntem în prezența unei ***supravegheri*** a acțiunilor infracționale din partea orga-

nelor abilitate, nu se dispune măsura *controlul transmiterii sau primirii* banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite. Or, în cazul dat, toate persoanele implicate în actele de corupție sunt supuse răspunderii penale în condițiile legii.

Măsura în discuție presupune un act de colaborare confidențială a unui subiect implicat în acte infracționale, sub controlul organului special de investigație și, respectiv, eliberarea de răspundere penală a acestuia. Potrivit art.135 alin.(4) C.proc.pen., persoanele care realizează actul de transmitere sau primire a banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite nu poartă răspundere pentru acţiunile lor, realizate sub controlul organelor abilitate;

E. *Alte cazuri de aplicare a măsuri transmiterii sau primirii controlate a valorilor.* În teorie, [1, p.231] s-a menționat că în cazul infracțiunii de șantaj (art.189 C.pen.) poate fi dispusă măsura *controlul transmiterii* banilor sau a altor valori materiale extorcate. În practică, această măsură s-a aplicat și în cazul infracțiunilor: circulaţia ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, fără scop de înstrăinare (art.217 C.pen.); circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, în scop de înstrăinare (art.217[1] C.pen.), deși urma a fi aplicată măsura *achiziția de control*, în complex cu alte măsuri operative.

- În **dosarul nr. 1ra-1222/2012** de acuzare a lui R.M și I.M de comitere a infracțiunilor prevăzute de art. 217/1 alin. (3) lit. b), c), f), 217 alin. (3) lit. c) C. pen., instanţa de apel a considerat dovedit şi faptul realizării de către R.M. către D.C., la data de 23.03.2010, a substanţei narcotice heroina. Astfel, la data de 23.03.2010, a fost întocmită ordonanţa privind *controlul transmiterii banilor* din 23 martie 2010 şi se anexează copia bancnotelor ce urmau a fi transmise de către D.C. lui R.M. pentru procurarea substanţelor narcotice. Prin ordonanţa privind controlul transmiterii banilor din 23 martie 2010 şi copia bancnotelor ce urmau a fi transmise de către D.C. lui R.M. pentru procurarea de substanţe narcotice, conform procesului-verbal de percheziţie corporală a lui R.M. din 24.03.2010, la acesta s-au depistat bani în sumă de 1500 lei, fiind indicate şi seria fiecărei bancnote, printre care erau 11 bancnote cu valoarea de 100 lei, o bancnotă cu nominalul de 200 lei şi patru bancnote cu nominalul de 50 iei, care au fost împachetate corespunzător (f.d. 56-57 v. 2). Fiind studiate în şedinţa instanţei de judecată, în aceste documente au fost menţionate cu marcher de culoare verde numerele bancnotelor care coincid cu cele transmise de către D.C. (f.d. 38-44, v. 2).
- Martorul D.C., dându-și acordul la conlucrarea cu colaboratorii de poliţie, fiind sub controlul al DO a DSO MAI, a efectuat un şir de acţiuni care au fost legalizate de judecătorul de instrucţie, astfel având în cadrul acestor acţiuni procesuale statutul de *agent sub acoperire*, dar şi de martor [16].

Tipurile și formele măsurii (operațiunii) analizate. În funcție de caracterul acțiunilor organizate și supravegheate,măsura în discuție poate fi divizată în: a) transmiterea sub control a unor valori; b) primirea sub control a unor valori.

În dependență de persoanele implicate să colaboreze la realizarea acestei măsuri, distingem controlul transmiterii sau primirii banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite: a) cu participarea denunțătorului (martorului, victimei); b) cu participarea agentului sub acoperire.

În funcție de planificarea și realizarea prinderii în flagrant a coruptului sau corupătorului, operațiunea în discuție poate fi: a) cu reținerea făptuitorului imediat după transmitere (primire); b) cu documentarea faptului transmiterii (primirii), fără reținerea făptuitorului.

Controlul transmiterii sau primirii banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite se efectuează în condiții de confidențialitate, cu respectarea regulilor de conspirație [1, p.232]. Astfel, la realizarea eficientă a acestei măsuri se aplică, în exclusivitate, metoda *secretă,* în combinație cu cea *cifrată.*

Competența organelor abilitate cu organizarea și desfășurarea acțiunilor de transmitere (primire) controlată a unor bunuri. Potrivit art.135 alin.(2) C.proc.pen., controlul transmiterii sau primirii banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite poate fi efectuat doar de către ofiţerii de investigaţii ai subdiviziunilor specializate ale Ministerului Afacerilor Interne şi ai Centrului Naţional Anticorupţie.

Condiții juridice pentru efectuarea transmiterii sau primirii controlate a unor valori. Controlul transmiterii sau primirii banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite se dispune prin ordonanța procurorului, și numai după *începerea urmăririi penale*. Necesitatea autorizării acestei măsuri (operațiuni) de către procuror este determinată de riscul comiterii acțiunilor provocatoare din partea agenților statului față de subiectul supus verificării și prelucrării, ce afectează un drept fundamental prevăzut de art.6 CEDO – dreptul la un proces echitabil.

Referințe bibliografice:

1. *Tactica criminalistică. Activitatea operativă de investigaţii (pentru uzul audienților)* / V.Didâc, M.Căpătici, V.Cuşnir, V.Moraru. (Institutul Național al Justiției. Seria: Suporturi de curs, 10). Chișinău: Elan Poligraf S.R.L., 2009.
2. Cristescu D.I. *Investigarea criminalistică a infracţiunilor contra securităţii naţionale şi de terorism.* Timişoara: Solness, 2004.

3. Dolea I. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova (comentariu aplicativ):* Textul cu modificările legislative operate până la 1 septembrie 2016. Chișinău: Cartea Juridică, 2016.
4. Шумилов А.Ю. *Оперативно-розыскная деятелъностъ: вопросы и ответы*. Книга II: *Оперативно-розыскные мероприятия и меры:*Учебно-практическое пособие. 3-е изд., пересмотр. и испр. Москва: Издателъский дом Шумиловой И.И., 2008.
5. *Теория оперативно-розыскной деятельности*.:Учебник / Под. ред. К.К. Горяинова, В.С. Овчинского, Г.К. Синилова. Москва: ИНФРА-М, 2007.
6. Moraru V., Donciu A. *Ghid practic pentru investigarea infracţiunilor de corupţie şi a celor conexe*. Chișinău, 2009.
7. *Ghidul de bune practici în investigarea infracțiunilor de corupție*. București: Editura Ministerului Administraţiei şi Internelor , 2011. În:http://www.editura.mai.gov.ro/documente/biblioteca/2011/GHIDBUNEPRAC.pdf (accesat:09.10.2019).
8. Noul Cod de procedură penală. În: http://legeaz.net/noul-cod-procedura-penala-ncpp/art-138 (accesat:09.10.2019).
9. Morari V. *Examinarea sesizărilor despre infracţiunile de corupţie sau conexe celor de corupţie*. / Procuratura Republicii Moldova. In: Buletin informativ nr.12, Chișinău, februarie 2009. În: http://www.procuratura.md/file/BULETIN%2012%201-25.pdf (accesat:09.10.2019).
10. Legea nr.39 din 29.05.2014 *pentru modificarea şi completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova* nr. 122-XV din 14 martie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova ,2014, nr.169-173, art.377. În:http://lex.justice.md/md/353556/ (accesat:09.10.2019).
11. Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova *cu privire la aplicarea legislaţiei referitoare la răspunderea penală pentru infracţiunile de corupţie* nr. 11 din 22.12.2014.
12. Centrul Național Anticorupție / Raport de activitate 2016, Chișinău. p.15. În: file:///C:/Users/User1/Downloads/public-publications-1479143_md_raportul_de_ac%20(1).pdf (accesat:09.10.2019)
13. Dosarul nr. 1ra-62/2017. În: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=8659 (accesat:09.10.2019)
14. Dosarul nr. 1re-469/10. În: http://cauta.csj.md/legy/document/view/673d8530b0d3ec49275661a4730bc1e (accesat:09.10.2019)
15. Dosarul nr. 1ra-804/2015. În: http://cauta.csj.md/legy/document/view/82ae87824283bc8b2c821a5159b29 (accesat:09.10.2019)
16. Dosarul nr. 1ra-1222/2012 În: http://cauta.csj.md/legy/document/view/1b3116d898249a8c98c0138e905915fc (accesat:09.10.2019)